

**Oponentský posudek na bakalářskou práci studenta 3. ročníku
kombinované formy bakalářského studijního programu ošetrovatelství
Jana Krutiše na téma:**

Posttraumatický rozvoj u vojáků po návratu ze zahraniční mise

1. Volba tématu byla velmi dobře vybrána, jednak proto, že autor sám se zúčastnil zahraniční mise a má tudíž vlastní zkušenosti a sám měl možnost si vliv těchto podmínek vyzkoušet na vlastním organismu.

2. Teoretická část je zpracována na 43 stranách a bohatě je dokumentována dotazníkovými šetřeními, které byly prováděny nejrůznějšími autory, doložen je velký počet příkladů, na jejichž podkladě pak autor této práce se snaží o určité zobecnění.

Autor se zmínil o historii posttraumatického rozvoje, jak byla tato problematika zmiňována v dřívějších dobách i jak se jí věnoval výzkum, především od minulého století do současnosti.

Kvalitně vysvětlil terminologii, která do studované oblasti patří, včetně odvolávek na autory, které je do oboru včlenili. V této části práce je věnována větší část týkající se posttraumatického rozvoje, který může mít jak negativní, tak i pozitivní vliv na osobnost jedince. Je zde uvedeno velké množství poznatků získaných především studiem, opět s vysvětlením dalších pojmů, které se v textu objevují. Vysoce hodnotím to, že při citování netraumatických událostí cituje vlastní zkušenosti jako je studium na vysoké škole, narození dítěte a podobně.

Pozitivně lze rovněž hodnotit, že věnuje dostatečný prostor v oblasti vyprávění příběhů, kognitivnímu zpracování, ruminaci a sociální opoře.

Zdařile je pak komentován model posttraumatického rozvoje osobnosti, kde je vzpomenut dvousložkový model posttraumatického rozvoje, přirovnáním k „janusovské“ podvojně tváři, která značí dvojpólovitost tohoto problému, tedy jak konstruktivní a funkční, tak v opačném smyslu pak jako sebeobelhávající, pozitivně zkreslující skutečnost. Myšlenky, že k tomu, aby člověk dosáhl rozvoje, se musí na trauma adaptovat v pozitivní slova smyslu, že to musí být odrazový můstek, který nutí jedince dosáhnout vyššího stupně fungování než kterého dosáhl dříve jsou krásnou myšlenkou vyjádřenou v této bakalářské práci.

Problematika zraněného poručíka při misi v Afganistánu, který se adaptoval na ztráty končetin a našel další uplatnění v instruktorské práci je vhodným dokreslením předchozích postulátů.

V části klinické intervence se autor zmiňuje o výběru intervencí, vysvětluje základní terminologii a dělí se o zkušenosti s kognitivně behaviorální terapií, vlastní názor se zmenšujícím se míčem, jako traumatem je zajímavý a opět doložený dalšími příklady ze života vojáků kteří prožili zátěžovou situaci.

Problematickou se rovněž zabývá část věnovaná studii s válečnými veterány, zajímavým zjištěním je pak citace, že příliš intenzivní zážitky z boje nemusí vést k rozvoji osobnosti, i když v každém případě ji ovlivní. Opět i v této části je problematika doložena výzkumem, který byl prováděn za pomoci DRRI testu i dalších a pomohl tuto oblast lépe objasnit.

Sledovaly se i různé kategorie, které byly pro vojáky před, během nasazení i po skončení mise a jaký vliv měla sociální opora.

Celá první část je bohatě doložena příklady, které k danému tématu patří a které jej ještě lépe pomohly pochopit.

3. V empirické části zpracované na 26 stranách autor správně definoval výzkumný úkol, vysvětlil, kdo se výzkumu zúčastnil a jaké má oblasti. Reprezentativní vzorek byl tvořen 70 respondenty, 40 nezdravotníky a 30 zdravotníky. Mezi nezdravotníky převládali muži (87%) a ve skupině zdravotníků bylo 53% mužů a 47% žen. Autor připravil dotazník, který distribuoval mezi vojáky z povolání, účastníky vojenských misí. Větší část respondentů byla ve věkové skupině do 39 let, menší část pak starší. Grafy byly velmi kvalitně zpracovány a ke každému je podán srozumitelný výklad.

Vlastní dotazník se skládal z 21 otázek, na které respondenti odpovídali tím způsobem, že vyznačovali intenzitu od 0 po 5. Z dotazníků vyplynulo, že zdravotníci při vyplňování PTSG testu měli nevýznamně lepší hodnocení než nezdravotníci pro hodnocení posttraumatického rozvoje osobnosti. Autor srovnává výpovědní hodnotu mezi testy PTGI- CZ a DRRI. Zajímavé při sledování vlivu posttraumatické reakce bylo rozdělení respondentů do skupin podle zahraničních studií na peripheral exposure a direct exposure a další.

4. Závěrem práce je vysvětleno, kdy došlo k posttraumatickému rozvoji osobnosti. Obecně tudíž působí negativně, ale práce si kladla za cíl ukázat i případně opačný účinek o pozitivních změnách. U zdravotníků byl tento vliv vyšší než u nezdravotníků, zvláště se vzrůstajícím počtem misí.

Přínosem je rovněž ověření dotazníku, který bude nadále používán v armádě.

5. Literatura a práce s literaturou: Autor prokázal výbornou schopnost práce s literaturou, v seznamu použité literatury je 21 publikací a 9 elektronických zdrojů. V bakalářské práci jsou přímo v textu správně uváděny odvolání na použitý text.

6. Přílohy a celé grafické zpracování je na vysoké úrovni.

7. Celkové stanovisko k práci, body k obhajobě:

a) **Znáte i jiné varianty dotazníkového šetření pro měření posttraumatického rozvoje, než jaké jste uvedl v bakalářské práci?**

b) **Vysvětlete rozdíl mezi posttraumatickým rozvojem a kvalitou života?**

8. Celkově klasifikuji bakalářskou práci studenta Jana Krutiše:

Výborně

V Hradci Králové dne 12. října 2009

MUDr. Stanislav Konšťacký, CSc.